

Article Info/Makale Bilgisi

✓Received/Geliş:12.08.2020 ✓Accepted/Kabul:07.11.2020

DOI:10.30794/pausbed.779852

Araştırma Makalesi/ Research Article

Sarvan, G. (2021). "Flüt Eğitiminde Erken Dönemde Bulunan Flütistler İçin Yazılmış Çağdaş Eserlerden 'Ghost' İçin Çalışma Kılavuzu" *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı 44, Denizli, ss. 191-202.

FLÜT EĞİTİMİNDE ERKEN DÖNEMDE BULUNAN FLÜTİSTLER İÇİN YAZILMIŞ ÇAĞDAŞ ESERLERDEN 'GHOST' İÇİN ÇALIŞMA KILAVUZU

Gökçe SARVAN*

Öz

Flüt literatüründe en sık seslendirilen çağdaş eserlerin teknik zorluk bakımından sıklıkla ileri seviye flütistler için çalınabilir olduğu düşünüldüğünde Éric Ledeuil'in 'Ghost' adlı eseri başlangıç seviyesindeki flütistler için çalınabilir düzeyiyle önemli bir yerdedir. Eserin karakteristik yapısı yanı sıra flütiste pek çok yeni flüt tekniğini sunabilme fırsatı vermesi 'Ghost'un konser repertuarlarında gitgide daha sık yer bulmasına sebep olmaktadır. Çalışmanın ilk bölümünde Éric Ledeuil'in besteci, flütist ve öğretmen kişiliği, eserin ithaf edildiği Hervé Hotier'in eserle ilgisine ve biyografisine, ikinci bölümde Ghost'ta karşılaşılabilecek işaret ve terimlerin okunmasındaki zorluklar ve yaşanabilecek teknik zorluklar için çalma önerilerine yer verilmiştir. Çalışma literatür araştırması ve besteci ile yapılan görüşmelerle gerçekleştirilmiştir. Bir eseri çalışırken bestecinin hayatı, yazım stili, eseri yazış nedenini bilerek çalmanın önem ve bilinciyle eseri icra edecek olan flütistlerin yeni flüt tekniklerinin uygulanmasında yaşayabileceği teknik zorluklara rehber olmak ve çağdaş müziği anlamak için önerilerde bulunmak bu çalışmanın başlıca amacıdır.

Anahtar Kelimeler: Çağdaş müzik, Éric Ledeuil, Flüt, Ghost.

STUDY INSTRUCTIONS FOR THE PIECE 'GHOST' FOR THE FLUTIST IN EARLY STAGE OF FLUTE EDUCATION

Abstract

When we think of that in Flute literature the most played modern pieces are mostly playable by the advanced level flutist because of technical complexity, Eric Ledeuil's "Ghost" is a piece that can be played by beginner level flutist which is very important. The reason behind "Ghost" is having place in concert repertoire more often is that the characteristic foundation of the piece and also the opportunity that the piece offers for new flute technics. In the first part of the study, personality of Eric Ledeuil's as a composer, flutist and a teacher, with the biography and the interest of Herve Hotiers which the piece is dedicated, in the second part, instructions to play will took place in order to point out the difficulties and technical problems while reading the signs and terms of Ghost. This study has been developed according to the literature researches and reviews with the composer himself. Main purpose of this study is to guide for the technical difficulties that can be observed and to understand the contemporary music for the flutists that will play the piece with the mindset that knows the importance of the difference in the performance of knowing the life of the composer, composition style, and reason behind the piece.

Keywords: Contemporary Music, Éric Ledeuil, Flute, Ghost.

*Doç. Dr., Kocaeli Üniversitesi Devlet Konservatuvarı, Üfleme ve Vurma Çalgılar Anasanat Dalı, Flüt Bölümü, KOCAELİ.
e-posta: gokcesarvan@gmail.com (<https://orcid.org/0000-0001-5079-6041>)

1. GİRİŞ

Bestecisinin yazım stilini çağdaş müzik olarak nitelendirdiği Ghost'u incelerken çağdaş müzik, modernizm ve Avant-Garde terimlerini incelemek yerinde olacaktır (Kişisel görüşme, 10 08 2020).

Çağdaş müzik, Avrupa sanat müziğinin 2. Dünya Savaşından sonra oluşan yeni akım ve tekniklerine ilişkin tartışmalı bir terim olarak kullanılırken (Bonardi, 2000: 2. Akt. Yöre,2011: 3), Romantik dönem sonundan günümüze kadar olan süreçteki akım ve teknikleri kapsayan 20. ve 21. yüzyıl Müziği (Morgan, 1991. Akt. Yöre,2011: 3), 1945'ten sonrası için Yeni Müzik, Modern Müzik (Griffiths, 2011. Akt. Yöre,2011: 3) ve hatta Postmodern Müzik (Chevassus, 2004. Akt. Yöre,2011: 3) terimleri daha fazla terminolojik karmaşaya yol açmaktadır. Bu dönem, kimi müzik insanları tarafından „deneyler çağı (Kutluk, 1997, s. 232; Mimaroglu, 1995, s. 119. Akt. Yöre,2011: 3) olarak da nitelendirilir. Ancak, ilgili yayınlar incelendiğinde, çağdaş müzik ve 20. yüzyıl müziği terimlerinin daha fazla yaygın olduğu görülür. Kısaca çağdaş müzik, 19. yüzyılın (yani Romantik dönemin) sonundan günümüze kadar gelişen bir uluslararası sanat müziği dönemi ve bu dönem içinde gelişen besteleme akım ve teknikleridir (Yöre, 2011: 3).

“Müzik modernizmi, müzik tarihinde ilginç bir dönemdir ve parlak bir kişiliğe ve özgün bir sanatsal dile sahip olan birçok stil ve ilginç besteciye yol açmıştır” (Gurevich, 1984:128). Modernizmin en büyük özelliği önceki dönemlerde belirlenen norm ve geleneklerin reddedilmesidir. ‘Atonalite’ kavramının ortaya çıktığı bu dönemde atonal müziğin ilk ve tek yaratıcısı İtalyan besteci Alfredo Casella tarafından Arnold Schoenberg olarak nitelendirilir. Atonal terimi ilk olarak Schoenberg’i beğenmeyen kişiler tarafından eleştirel bir terim olarak kullanılmıştır. Schoenberg de müziğini ‘ton dışı müzik’ olarak adlandırmıştır. Günümüzde ise atonal ve ton dışı müzik terimlerinin ikisi de literatürde yer bulmuştur.

Bu dönemde sıklıkla karşılaşılan bir diğer terimse Avant-Garde’dır. Kelimenin kökeni, Fransızca’da ‘öncü askeri birlik’ten gelmekte, genel anlamda birçok dilde, sanatta ‘ilerici akımlar’ı temsil etmek için kullanılmaktadır. *“Avant-Garde akımlar ilerici olduğu kadar yıkıcı bir anlam da taşımaktadır. Temsil ettiği akımdan önceki akımları tanımaz. Sürekli olarak keşfedilmemiş olanı bulmaya çalışır”* (Özer, 2010:55).

Avant-Garde anlayış Araz’ın çalışmasında modernizm içerisinde bir tavır olarak nitelendirilmekte, modern müziğin Avant-Garde olduğunu *“Çünkü ani, beklenmedik bilinmeyen şeylerin peşinden gitmeyi ve geleceği fethetmeyi ister.”* cümlesi ile açıklamaktadır (2008: 13).

Müzik yazımındaki yenilikler çalgı tekniklerinde de kendini göstermiştir. Flütte çalgının yapısal gelişimi ilerledikçe flütistlerin gerek teknik gerek üslup anlayışları genişlemiş, bestecilerin çağdaş müzik içindeki arayışları flütte uygulanabilir hale gelmiştir. *“Glissando, vibrato ve smorzato, trel ve tremolo, frullato, slap-tongue veya pizzicato, whistle tones (ıslık sesleri), jet whistl, aeolian sounds, tuşlara vurmak, trompet ağızlığı ile çalmak vs.”* gibi yeni teknikler çağdaş müziğin flüt tekniğine getirdiği yeni uygulamalardır (Tantsov, 2011:6; Volkov, 2008:399).

“Flüt enstrümanındaki performans kültürü, enstrümanın kendisi gibi eski bir tarihe sahip olsa da, çeşitli aşamalarda bu süreç ampirik karakteri taşımaktadır. Günümüzde flüt icracılığı düşünüldüğünde yalnızca çalgı tekniklerine hâkim olan virtüözler değil, aynı zamanda, iyi eğitim almış, yaratıcı müzisyenler de göz önüne alınmaktadır” (İskenderov, 2002:194; Abdullayev, 2003:204). The National Flute Association (Ulusal Flüt Birliği-ABD)’nin flüt dağarı eser sıralamasında en bilinen çağdaş flüt eserlerinden Takemitsu-Voice, Jolivet-Cinq Incantations, Varèse-Density 21.5 ‘K’ kategorisindedir. Bu kategori literatürde bulunan eserlerin teknik ve müzikal anlamda en ileri seviye ve zor olanlarını barındırmaktadır (Byrne vd., 2009: 49-50). Bu bilgi dikkate alındığında Ghost’un yalnızca flüt virtüözleri değil bestecinin nota üzerinde belirttiği üzere 7-8 yıldır iyi bir flüt eğitimi alan flütistlerce çalınabilecek, pek çok çağdaş flüt tekniğini içinde bulunduran bir eser olması ayırt edici bir noktadır. Ghost da ilerici bakış açısıyla Avant-Garde, bestecisinin nitelendirdiği üzere çağdaş ve hiçbir tona bağlı kalmadığı için atonal olarak nitelendirilebilir. İlk kez çağdaş flüt teknikleri ve notasyonları ile karşılaşan flütistlere gerek okuma, gerekse de teknik ve müzikal anlamda rehber olmak bu çalışmanın başlıca amacıdır.

2. ÉRIC LEDEUIL HAYATI

2. 1. Flütistliği

1970 yılında dünyaya gelen Éric Ledeuil müziğe keman çalarak başlamıştır. 8 yaşından itibaren Conservatoire de Rennes’da Marie-José Lamotte ve Gladys Bouchet ile flüt çalışmalarına devam etmiştir. İlerleyen dönemde Paris’te Patrick Gallois ve Benoît Fromanger ile çalışmıştır. Çalıcılık kariyeri piyano eşlikli resitallerle ve Arjantin tango oda müziği gruplarında gösterdiği performanslarla devam etmektedir. 1992’den 1996’ya kadar quintet Pelleas’ın bir üyesi olarak yer almıştır. 1997’den itibaren Arjantin tango grupları Moderato Tangabile ve K_Togan, Tutti Flauti ile çalışmış ve Tutti Flauti ile iki albüm yapmıştır (“Éric Ledeuil”, t.y.) ‘Nouvel’ Topluluk Orkestrası’nı kurmuş, ‘Genç Umutlar’ yarışmasını düzenleyerek solist olarak kariyer yapmak isteyen gençlere fırsat tanınmasını sağlamıştır (“Editions Robert Martin”, t.y.).

2. 2. Besteciliği

10 yaşına kadar ilk enstrümanı olan keman için küçük besteler yapan Éric Ledeuil’in besteciliği besteci Franz Tournier tarafından Rennes Konservatuvarı öğrencileri konseri sırasında keşfedilmiş ve Ledeuil Tournier’den kompozisyon, analiz dersleri almıştır. Besteciliği Paris’te kompozisyon için Jose-Luis Campana ve yazma ve kontrpuan için Claude-Henry Joubert ile yaptığı çalışmalar ile gelişmiştir. Besteci olarak kariyeri Orchestrades de Brive-la-Gaillarde tarafından eserlerinin seslendirilmesi ve Rennes’teki ‘Brittany’nin Genç Yetenekleri’ ve ‘Tombées de la nuit’ festivallerinde eserlerinin pek çoğunun temsil edilmesiyle başlamıştır. Pedagojik ve flütistlik kariyeri neoklasizmden tangoya çok çeşitli tarzlarda konser ve eğitim parçasını bestelemesini ve düzenlemesini sağlamıştır (“Éric Ledeuil”, t.y.).

2. 3. Eğitimci Kişiliği

20 yıldır Pays de Meaux Müzik Okulu’nda flüt eğitimi vermekte olan Ledeuil Ocak 2013’ten beri Brocéliande Müzik Okulu müdürlüğü görevini sürdürmektedir.

Öğretmenlik mesleğine büyük önem vermekte olup dünyaca tanınan yayınevlerinde çeşitli müzik akımlarından düzenlediği eğitim parçalarının yanı sıra flüt repertuarının zenginleştirilmesi ve evrimi ile çalışmak için didaktik kitaplar yayınlamaktadır. Bu nedenle, konservatuvarlar tarafından düzenli olarak bir besteci ve pedagoğ olarak ustalık sınıflarında performans göstermeye davet edilir. Konservatuvar öğretmenlerine de eğitim vermektedir.

2005 yılında Stéphane Jorgji ile birlikte, çağdaş flüt repertuarını tanıtmak ve genç yeteneklerin orkestra ile solist uygulamasına erişmesini sağlamak amacıyla Uluslararası Flüt Yarışması Genç Umudu yaratmıştır (“Éric Ledeuil”, t.y.).

3. GHOST VE HERVÉ HOTIER

Ghost, yayımlandığı yıl eseri çalıştırmak üzere Éric Ledeuil’in öğrencileri ile ustalık sınıflarında çalışan ve yakından ilgilenen Hervé Hotier’e teşekkür amacıyla ithaf edilmiştir (Kişisel Görüşme, 10 08 2020).

3. 1. Hervé Hotier Hayatı

Fransa’nın Kuzey bölgesinden sirk gösterileri ve performans sanatları ile ilgilenen bir ailede 1965 yılında doğmuştur. Müziğe 6 yaşında Douai Bölgesi Ulusal Konservatuvarı’nda başlamış, Paris’teki Ulusal Müzik Konservatuvarı’nda Fransız ekolünü temsil eden Michel Plockyn (Opera de Paris), Ida Ribera (J. P. Rampal asistanı) ve Michel Debost (Conservatoire Ulusal Superieur de Musique de Paris) gibi isimlerle çalışmıştır.

1990-1994 yılları arasında İspanya’daki San-Sebastian Senfoni Orkestrası’nda solo flütist olarak çalışmış, Fransa, İspanya, Guyana, Karayipler, Kanada, Fas’ta solist olarak birçok konser vermiştir.

2003-2008 yılları arasında Barselona’daki (İspanya) Conservatorio Superior de Musica de Cataluña’da profesör olarak çalışmıştır. 2004 yılından bu yana Conservatoire National de Region de Clermont-Ferrand’da (Fransa) flüt eğitimciliğine devam etmektedir. Fransa Lions Uluslararası Müzik Üniversitesi (Fransa), Tonraam

Fiss Akademisi (Avusturya), St. Chinian Akademisi (Fransa), Tarragona Müzik Akademisi (İspanya), George Sand Ülkesi Uluslararası Akademisi (Fransa) gibi okulların yaz okullarında düzenli olarak ders vermekte ve öğrencilerini uluslararası yarışmalara hazırlamaktadır. Barcelona, San Sebastian, Roma, Cenevre, Kobe flüt yarışmalarında derece kazanan pek çok öğrencisi bulunmaktadır (“Pearl Flute”, t.y.) (“Hervé Hotier”, t.y.).

4. GHOST İÇİN ÇALIŞMA KILAVUZU

‘Ghost’ İngilizce’de ‘Hayalet’ anlamına gelmektedir. Besteciden edinilen bilgiye göre eserin yaratılış ve olgunlaşması bir fikir, eser ismi ya da melodiden ilham alınmasından ziyade gelişim süreci içerisinde gerçekleşmiştir (Kişisel iletişim, 10 08 2020). Eserin geneline hâkim olacak duygu da ‘furieux et effrayant’ terimiyle öfkeli ve korkutucu olarak belirtilmiştir. Tüm parça boyunca farklı ses renkleriyle ve çağdaş flüt teknikleri yardımıyla korkutucu, gizemli bir hava hâkimdir.

Besteci flütistte yaratmak istediği duyguyu “Yazarken müziğin flütiste neyin ilham verdiğini hayal etmesine izin vermek istedim.” şeklinde belirtirken, çalacak flütistlere “Kişiliklerine göre ilham almalarına izin vermelerini ve parçanın her ölçüsünde bir ‘hayalet’ ya da benzeri duygular uyandıracak şeyleri hayal etmelerini” salık vermektedir. Benzer şekilde bestecinin “Seslerin uzunluğu vs. flütistin kendisi ölçmelidir. Parça yönetiliyorsa ruhunu kaybeder.” cümlesinden eserin sınırlar dâhilinde yaratıcı ve özgürce çalınması gerektiği fikri çıkarılabilir (Kişisel görüşme, 10 08 2020).

1. satırın ilk notası 3. oktav sol diyez sesinde sesin altında yazan parmak pozisyonlarından açık renkli yazılanlar sürekli basılarak, koyu renkli yazılanlar hızlıca tril gibi karışık olarak basılarak çalınır. Sol el parmak pozisyonları eğik çizginin sol tarafında sağ el parmak pozisyonları sağ tarafında belirtilmiştir. Sol elde 3, 4 ve 5. parmak sürekli basılı tutulacaktır. Sağ elde ise 5. parmak sürekli basılmaya devam ederken kalın harflerle belirtilen 2, 3 ve 4. parmaklar tril gibi düşünülerek karışık olarak basılarak çalınır (Bknz. Şekil 1).

Şekil 1. Sol diyez sesinde alternatif parmak pozisyonları ile tril

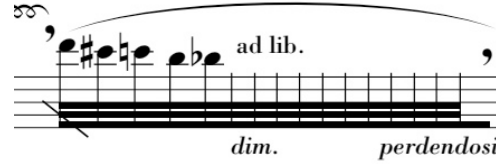
Aynı satırda tekrar görülen 3. oktav sol diyez sesi yine altta parmak pozisyonu belirtilmemesine rağmen benzer şekilde çalınır (Bknz. Şekil 2)

Şekil 2. Alternatif parmak pozisyonları belirtilmeyen seste tril

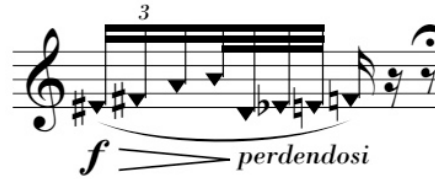
Satırın son nota öbeğinde re, do diyez, do bekâr, si ve si bemol seslerinden sonra öbek devam etmekte ancak nota gövdeleri bulunmamaktadır. ‘Diminuendo’ ve ‘perdendosi’ ve ‘ad libitum’ şeklinde belirtildiği

üzere re ile başlayan dizi diminuendo yapılarak (sesin kuvveti azaltılarak) kaybolma etkisi ile ve serbestçe çalınır. Bu etki gövdesi olmayan notalarda ses üflemeden yalnızca parmakların tuşeye hızlıca basılmasıyla, perde sesleri ile yağmur sesi gibi bir ses elde edilerek gerçekleştirilir (Bknz. Şekil 3). Gitgide yavaşlanır. Diminuendo etkisi öbeğin sonuna kadar devam ettirilir. Öbek 'ad libitum' terimi ile belirtildiği için diminuendo yapılırken birkaç kez tekrar edilebilir.

Şekil 3. Diminuendo ile başlayan perde sesleri ile devam eden öbek

2. satırın ilk nota öbeğinde ters üçgen şeklinde yazılmış flüt içine hava üfleme tekniği vardır. Mi diyez sesinde dil atılarak, yanakları şişirerek söylenen bir 'çuf' sesi düşünülerek, 'f' sesinin dudakta yarattığı etkinin doğal sonucuyla, güzel ses çıkarma amacı güdülmeden yalnızca flütün içine bol hava akışı gönderilerek, öbekteki diğer sesler de aynı etkiyle ve bağlı şekilde duyurulmaya devam ettirilir (Bknz. Şekil 4).

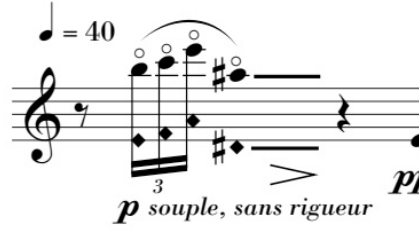

Şekil 4. Flüt içine hava üfleme tekniği

3. satırda metronom 40'a düşürülmüştür. Esnek ancak titizlik içinde çalınacağı 'souple, sans rigueur' ile belirtilmiştir. İlk dört nota doğuşkandır.

"Flüt icrasında, ikinci oktav notalarını çalabilmek için çoğunlukla birinci oktavda uygulanan parmak pozisyonları kullanılır ve üfleme tekniği ile ikinci oktavdaki seslere ulaşılır. Bu yöntem ile elde edilen doğuşkanlar, sesin armonikleri doğrultusunda ilerler. Doğuşkanlar, aynı parmak pozisyonundan başka notalar çıkarma tekniğidir ve tınsal olarak değişik ses renklerine ulaşmamıza olanak sağlar" (Önertürk, 2015: 2).

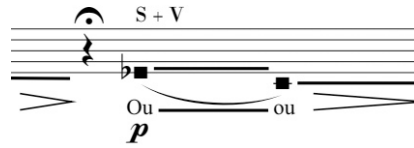
Birinci oktav mi, fa, la ve re diyez seslerinin parmak pozisyonunda üfleme şiddetini güçlendirerek üstte belirtilen si, do, mi, la diyez sesleri çıkartılır (Bknz. Şekil 5). Doğuşkan seslerde, dudak 'ü' harfini söyler gibi düşünecek pozisyona getirmek ve çıkartılmak istenen sesin oktavına uygun şiddette üflemek çalıcıya kolaylık sağlayacaktır.

Şekil 5. Doğuşkan sesler

3. satırda kare şekilde yazılmış, bağlı mi bemol ve do sesi görülmektedir. Notaların üzerinde belirtilen S+V Sound (ses) ve Vocale (vokal) anlamına gelmektedir. Ses flütten çıkan sesi, vokal çalıcının boğazından çıkacak sesi temsil etmektedir. Mi bemol ve do boğazdan gelecek aynı tonda 'Ou' sesiyle çalınmalıdır.

Hava basıncı ve boğazın rahatlığı bu teknikte dikkat edilmesi gereken en önemli noktalar arasında yer almaktadır. Gırtlaktan ses çıkartılırken, flütten ses çıkması için dudakta oluşması gereken deliğin büyümesi, flüt tonunda bozulmalara ya da kayıplara neden olacaktır. Çalışma esnasında flütü üflerken kullanılan dudak pozisyonu ile hava üfleyip gırtlaktan ses oluşturulmaya çalışılması, sonrasında flüt ile birlikte deneme yapılması faydalı olacaktır. Gırtlaktan ses çıkarılmaya çalışılırken boğazı fazla sıkıp hava geçişini önlememek de dikkat edilmesi gereken konulardandır (Önertürk, 2015: 11) (Bknz. Şekil 6).

Şekil 6. Flüt ve gırtlaktan aynı anda ses çıkartma tekniği

Flüt ve gırtlaktan aynı anda ses çıkartma tekniğini çalışırken boğaz kaslarını serbest bırakmak, flütsüz şekilde ses söylenirken yavaşça flütü yerleştirerek üflemeye başlamak bu teknik için kolaylaştırıcı çalışmalar olacaktır.

3. satırın son iki notası olan do diyez ve si'nin 'terne et lugubre' terimiyle donuk ve kasvetli çalınacağı belirtilmiştir. Bu etki yanaklardaki havayı kullanarak ve soğuk hava üfleyerek arttırılabilir. Burada notaların altındaki alternatif parmak pozisyonu ile mikroton uygulaması vardır. "Mikroton çalışmaları oldukça küçük adımlarla çeyrek seslerde 32 tona kadar çok sesin çıkartılmasını mümkün kılar. Yaklaşık 2000 ses ve daha fazlası çıkartılabilir" (Seçkin, 2011: 31). Bu sebeple alışıldık flüt sesinden farklıdır. Güzel ses kaygısı güdülmemelidir (Bknz. Şekil 7).

Şekil 7. Alternatif parmak pozisyonları ile mikroton uygulaması

6. satırın ilk notası olan 3. oktav si bemol'de yine alternatif parmak pozisyonu ile tril mevcuttur. Buradaki trile ses rengi trili denmektedir. "Ana ses etrafında farklı parmak pozisyonlarını hızlı bir şekilde kullanarak, sesi pesleştirip tizleştirerek elde edilen tınılardır" (Özer, 2010: 62). Sol elde 1. parmak, sağ elde 2. ve 5. parmaklar sabit basılı tutulur, sağ elin 2. ve 3. parmağı arasındaki yardımcı tril perdesi tril gibi hızlıca açılıp kapatılır (Bknz. Şekil 8).

Şekil 8. Ses rengi trili

Satırın devamında 'flatt' terimiyle belirtilen 3. oktav si notası kurbağa dili ile çalınır. Kurbağa dili "notanın üzerine 'Flz', 'Flt' veya 'Frull' yazılarak belirtilir" (Önertürk, 2015: 16). Dilin titreşimi sonucu 'frrr' ya da 'trrr' sesi oluşmaktadır. Dil ya da boğaz tekniği ile buradaki kurbağa dilini gerçekleştirmek mümkündür. Dil ile gerçekleştirilecek kurbağa dilinde dil ve diş ile damağın birleştiği noktada dil titreştirilerek kurbağa dili gerçekleştirilebilir. Aynı konuşurken çıkartılan 'r' sesi flütte ses üflerken uygulanır. Bir diğer alternatif olan boğazdan yapılacak kurbağa dilinde ise boğazda küçük dil titreştirilirken flüt çalınmaya devam edilir (Bknz. Şekil 9). Küçük dil ile kurbağa dilini geliştirmek için "en iyi metot kısa periyotlarla her gün pratik yapılmasıdır. Birçok flütçünün kalitesiz kurbağa dili yapması kalıtsal bir sorun değildir, sadece pratik eksikliğidir" (Seçkin,2011: 22).

Şekil 9. Kurbağa dili

7. satırda yalnızca tremolo (tek bir tonun hızlı tekrarlarla çalınması) şeklinde yazılmış 3. oktav si'ler yine kurbağa dili tekniği ile çalınmalıdır (Bknz. Şekil 10). "Kurbağa dili nota yazımında genellikle tremolo ile aynı şekilde gösterilir" (Önertürk,2015: 15).

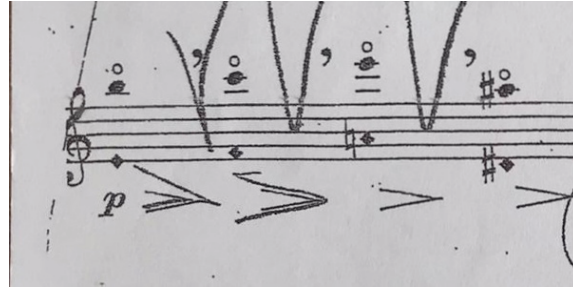
Şekil 10. Tremolo şeklinde belirtilen kurbağa dili

7. satırın ikinci nota öbeği ters üçgen notalar ile belirtilen flüt içine hava üfleme tekniği ile başlar. 'Çuf' sesi ile güzel ses elde etme kaygısı olmadan çalınır. Öbeğin devamında flüt içine hava üfleme kesilir ve perde sesleri tekniğine geçilir. Perde sesleri tekniğinde parmaklar karışık, hızlıca, yağmur seslerini andırır gibi flüte sertçe basılmalı, öbek diminuendo yapılarak bitirilmelidir (Bknz. Şekil 11).

Şekil 11. Flüt içine hava üfleme tekniğini izleyen perde sesleri

8. satırda görülen doğuşkanlar arasında bestecinin belirttiği nefesler müzikal anlamı geliştirmek adına mutlaka alınmalıdır (Bknz. Şekil 12).

Şekil 12. Doğuşkan sesler arası nefes yerleri

10. satırda > işareti ile gösterilen pizzicato tekniği her pizzicato için yazılan nota üzerinde, dilin iki dudak arasında veyahut dil ile damağın başladığı noktaya sertçe 'tu', 'tü' sesleri çıkarır gibi hava üflemeden, dil kasını sıkarak sertçe atılması ile gerçekleştirilmelidir. "Pizzicato, dil vasıtasıyla 'te' hecesini söyleyerek oluşturulur. Bu şekilde hava enstrümana giremez. Daha hızlı 'pizzicato' 'ke' hecesini söylerken elde edilir. Böylece, ikili 'pizzicato' 'teke-teke', üçlü 'pizzicato' 'tekeke-tekeke' heceleriyle oluşur. Bu durumda, sanatçı için en zorluk yaratan durum icracının nefes alamamasıdır (Tantsov, 2011: 15; Levin, 1983: 190). 'sf' (Sforzando: Aniden çok kuvvetli şekilde çalma) ile başlayıp diminuendo yapmak müzikal etkiyi arttıracaktır (Bknz. Şekil 13).

Şekil 13. Pizzicato tekniği

11. satırda x işareti ile yazılmış notalar perküsyon etkili notalardır. Bu teknikte parmaklar tuşlara sertçe indirilir (Orujov, 2019: 487). Altta yazılan parmak pozisyonunda parmaklar her notada sertçe hepsi basılarak hava üflemeden basılır. Pizzicatoda yalnızca sert dil darbesi atılırken; perküsyon etkili notalarda parmakların tuşeyi sertçe kapatması sebebiyle kapama sırasında çıkan ses efekti söz konusudur, dil atılmaz (Bknz. Şekil 14). Perde seslerinde parmaklar karışık basılırken perküsyon etkili notalarda notada belirtilmiş notaların perdeleri sertçe

basılır. Perde sesleri çıkarılırken aşırı güç kullanılmamasına dikkat edilmelidir. "Parmakların tuşlara vurulması ile çıkarttıkları 24 tını abartıldığında armonikler üretilemez, sonuçta çıkan tını ağızlığın tamamen açık olduğunda çıkan sestten daha pestir" (Seçkin, 2011: 23-24).

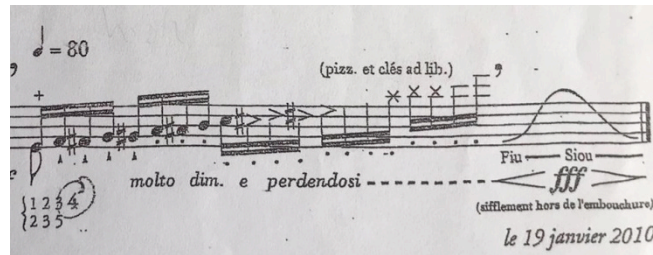
Şekil 14. Perküsyon etkili notalar

11. satırın sonunda yer alan tekrar işaretleri ile belirtilmiş 'avec anxiété' (kaygı ile) ilk ölçü 4 kez ikinci ölçü 2 kez tekrarlanarak çalınır (Bknz. Şekil 15). Oldukça piano sesler ile başlayıp, 6. tekrarın sonuna kadar yoğun yapılacak bir crescendo müzikal etkiyi arttıracaktır.

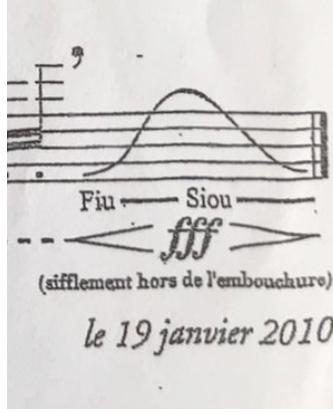
Şekil 15. Bestecinin isteği üzerine farklı sayıda tekrar edilecek ölçüler

13. satırda mi, fa, fa diyez, sol... şeklinde başlayan dizide mi sesinin üzerinde bir + işareti görülmektedir. Burada sol elde 1, 2, 3 ve 4. parmaklar sağ elde 2, 3 ve 5. parmaklar basılı tutulurken kalın harfle belirttiği üzere sol elin 5. parmağı bir kere hızlıca basılıp kaldırılarak mi sesinde alternatif parmak pozisyonu ile süsleme gerçekleştirilir. Devamındaki fa, fa diyez, sol, sol diyez sesleri aksanlı şekilde çalınır. Aksan her notada kuvvetli havanın kuvvetli dil vuruşu ile yapılmasıyla elde edilir. Seslerde entonasyon bozukluğu yaşamamak için boğaz kaslarının rahat bırakıldığından emin olunmalıdır. La, la diyez, si ve do sesleri staccato doğal flüt sesiyle, do diyez, re, re diyez, mi sesleri pizzicato devamındaki yedi nota ise toplamda yedi kez olacak şekilde bir sağ elin tüm parmakları bir sol elin tüm parmaklarının sertçe basılmasıyla çalınır (Bknz. Şekil 16).

Şekil 16. Son satır, son nota öbeğinde artarda gelen alternatif süsleme pozisyonu, aksanlı sesler, staccato sesler, pizzicato ve perküsyon etkili notalar

Eserin sonunda yer alan bir dalga işareti ile belirtilmiş ‘crescendo-decrescendo’da flüt sesi çıkartılmasına gerek yoktur. Flütün ağızlığı dudaktan hafifçe uzaklaştırılır; konuşur gibi, dudaklardan ‘Fiu’ sesi çıkartılırken şiddetli bir crescendo; ‘Siou’ sesi çıkartılırken decrescendo yapılarak deliğe hava gönderilir (Bknz. Şekil 17). ‘Fiu’ hecesinde Türkçe seslerle ‘Fi’, ‘Siou’ Türkçe seslerle ‘Şiu’ sesleri düşünülmelidir. Söylenen hecelerin yarattığı efekt ağızlık içinde üflenen havanın rezonans olması sağlar. Şiddetli bir rüzgâr sesi etkisi düşünmek ve flüt olmadan bu sesi çıkartma çalışmaları yapmak flüt ile bu tekniğin çalınmasını kolaylaştıracaktır.

Şekil 17. ‘Fiu’ ‘Siou’ (Türkçe’de Fiu-Şiu) sesleri ile üfleme tekniği

5. TARTIŞMA VE ÖNERİ

Besteci, öğrencilerin eseri icra ederken kendi karakterlerinden ilham almalarını ve ‘hayalet’ kelimesinin hissettirdiklerini yansıtılmalarını istediğini belirtmiştir (Kişisel görüşme, 10 08 2020). Eser boyunca besteci tarafından belirtilmiş olan metronom değişikliklerine dikkat edilmeli, notada yazılmış çalım önerileri ve terimler anlaşılmalıdır. Çağdaş müzikte çalıcıların ve müziğin sınırlarının zorlanması amaç edinilse ve besteci flütiste ses uzunlukları gibi konularda özgürlükler tanısa da sınırlar dâhilinde özgür olmanın önemi unutulmamalıdır. Önerilerde de belirtildiği üzere çağdaş eserlerde yeni teknik kullanımlarının doğru biçimde yerine getirilebilmesi, icracıların bu yeni tekniklere olan hâkimiyet ve bilgileri ile mümkün olmaktadır (2015, 17). Flüt literatüründeki çağdaş eserler zorlu teknik seviyeleri sebebiyle flüt eğitiminin ilerleyen dönemlerinde flütistlerin karşısına çıkmaktadır. ‘Ghost’ gibi erken eğitim döneminde çalınabilecek çağdaş eserler ile yeni flüt tekniklerine olan hakimiyet artacak, dönemsel estetik anlayışı olgunlaşacaktır.

6. SONUÇ

Flütist, eğitimci ve bestecilik kariyerini birlikte ve iç içe devam ettiren Éric Ledeuil tarafından, 7-8 yıldır flüt eğitimi gören flütistler için yazılmış çağdaş solo eser olan ‘Ghost’, çağdaş eserlerin gerektirdikleri zorlu teknik seviyeler sebebiyle genelde ileri seviye flütçüler tarafından çalınabildiği göz önünde bulundurulduğunda çağdaş flüt tekniklerini erken flüt eğitimi döneminde flütistlere deneme fırsatı tanınması ve flütisti sınırlar dâhilinde yaratıcı, özgür çalmak üzere düşünmeye yönlendirmesi sebebiyle önemli bir yere sahiptir. İngilizce’de hayalet anlamına gelen Ghost’u çalarken flütistin bir hayaleti, onun yaratabileceği korku duygusunu ya da bulunabileceği ortamın endişeli hissiyatını eser vasıtası ile yansıtmaya çabası öğrenciye teknik kaygılardan öte estetik ve müzikal anlayış üzerine düşünme ve bunu geliştirme fırsatı sunmaktadır.

Bir eseri okurken bestecisinin hayatının, bestenin yazılış sebebinin, ithaf sebebi ve ithaf edildiği kişinin, yazım stiline tanınması gerektiği bilgisinden yola çıkılarak çalışmanın ilk bölümünde bestecinin hayatı flütçülüğü, eğitimciliği ve besteciliği başlıkları altında incelenmiştir. Bestecinin eser hakkındaki görüşleri ve çalış önerileri ile konu genişletilmiştir. Eserin ithaf edildiği flütistin hayatına kısaca değinilerek ithaf sebebi belirtilmiştir.

Çalışma literatür araştırması ve besteci ile yapılan görüşmeler kapsamında geliştirilmiştir. Çalışma içerisindeki çağdaş flüt teknikleri notada ilk yazıldığı yerde açıklanmış, eserin devamında tekniğin tekrarlandığı yerlerde öğrencinin önceki açıklamalardan faydalanacağı düşünülmüştür.

'Ghost' içerdiği yeni flüt tekniklerinin yansıttığı etkinin yalınlığı ile erken eğitim dönemindeki bir flütistin döneme ait estetik anlayışını kolaylaştırmaktadır. Eserde alternatif parmak pozisyonları ile yapılan ses rengi trilleri ve kurbağa dilleri çığlık sesi gibi bir etki yaratmaktadır. Flüt içine hava üfleme tekniği ve 'Fiu-Siou' sesi ile rüzgar sesi, pizzicato ve perküsyon etkili notalar ile bir nesneden gelen çarpma ya da tıkırtı sesi, perde sesleri ile yağmur sesi benzeri sesler çıkartmak mümkündür. Doğuşkan sesler ve alternatif parmak pozisyonları ile mikroton uygulamaları ise eserin geneline yayılan gizemli ve ürkütücü havayı yaratmaya yardımcı olmaktadır.

Bestecinin belirttiği tüm ayrıntılara sadık kalınarak, özellikle çağdaş eser okumaya yeni başlayan flütistlerin çağdaş yazım notasyonunu okurken yaşayabilecekleri zorlukları gidermeye çalışmak, çağdaş flüt tekniklerini uygulamaya yardımcı olmak ve dönemsel müzikal anlayışı geliştirmek adına önerilerde bulunmak çalışmanın başlıca amacı olmuştur.

KAYNAKÇA

- Abdullayev, A., D. (2003). *Avrupa Tipi Üflemeli Çalgılarda İcracılığın Tarihçesi Üzerine Bir Deneme*, Adiloğlu, Bakü.
- Araz, G. (2008). Modernizm ve Çağdaş Sanatın Modern Kökleri. [Online Dergi]. Akdeniz Sanat, 1(2), 9-16. Elde edilme tarihi: 7 Kasım 2020, <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/275817>. (12.08.2020)
- Byrne, M., C., J., Clemans, H., O., Dunnell, R., Ellis, C., Hovan, R., Johnson, D., Potter C., ve Steele, S. (2009). *Selected Flute Repertoire and Studies: A Graded Guide*, The National Flute Association, Inc.: USA.
- Editions Robert Martin. (t.y.) Éric Ledeuil. (22.07.2020) <https://www.edrmartin.com/en/bio-eric-ledeuil-7982/>.
- Éric Ledeuil. (t.y.) Composer. (22.07.2020) <http://www.ericledeuil.com/en/composer/>.
- Éric Ledeuil. (t.y.) Flutist. (22.07.2020) <http://www.ericledeuil.com/en/flutist/>.
- Éric Ledeuil. (t.y.) Teacher. (22.07.2020) <http://www.ericledeuil.com/en/teacher/>.
- Gurevich, P. (1984). *Müzik ve modern dünyadaki fikirlerin mücadelesi*, Müzik, Moskova.
- Hervé Hotier. (t.y.) Biographie. (22.07.2020) <http://hervehotier.com/>.
- İskenderov, A., M. (2002). *Flüt için yazılmış eserlerinin stil ve icra özellikleri*, Adiloglu, Bakü.
- Levin, S., Y. (1983). *Müzik kültürü tarihindeki üflemeli çalgılar. (Bölüm II)*, Müzik, Leningrad.
- Orujov, İ. (2019). 20. yüzyıl flüt icracılığında yeni çalgı teknikleri ve yeni ses efektleri. [Online Dergi]. Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi 2(12), 477-494. Elde edilme tarihi: 7 Kasım 2020, <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/913524>. (22.07.2020)
- Önertürk, C. (2015). 20. yüzyıl müziğinde öne çıkan flüt tekniklerinin incelenmesi ve oluşabilecek sorunlarla ilgili icracı ve bestecilere tavsiyeler. [Online Dergi]. Afyon Kocatepe Üniversitesi Müzik İleri Araştırmalar Dergisi Sayı 2(1), 1-14. Elde edilme tarihi: 7 Kasım 2020, <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/19570>. (22.07.2020)
- Özer, A. (2010). *Flüt Tekniğinin Çağdaş Anlayışla İncelenmesi*. (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul. (22.07.2020) <http://nek.istanbul.edu.tr:4444/ekos/TEZ/48990.pdf>.
- Pearl Flute. (t.y.) Hervé Hotier. (22.07.2020) <https://www.pearlflutes.de/Artists?char=H&artistid=12>.
- Seçkin, M. (2011). *1950 Sonrası Flüt Müziği ve Özel Efektler*. (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, İzmir. (12.08.2020) <http://acikerisim.deu.edu.tr:8080/xmlui/bitstream/handle/20.500.12397/9672/293289.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.
- Tantsov, O. (2011). *New techniques of playing the flute*, Scientific and Publishing Center 'Moscow Conservatory', Moscow.
- Volkov, N., V. (2008). Üflemeli çalgıları çalma sanatının teorisi ve pratiği, Alma Mater, Moskova.
- Yöre, S. (2011). Çağdaş Müzik: Bestecilik Ana Akımları, Teknikleri ve Başlıca Besteciler. [Online Dergi]. Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi 20(3) 1-20. Elde edilme tarihi: 7 Kasım 2020, <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/50703>. (12.08.2020)

Beyan ve Açıklamalar (Disclosure Statements)

1. Bu çalışmanın yazarları, araştırma ve yayın etiği ilkelerine uyduklarını kabul etmektedirler (The authors of this article confirm that their work complies with the principles of research and publication ethics).
2. Yazarlar tarafından herhangi bir çıkar çatışması beyan edilmemiştir (No potential conflict of interest was reported by the authors).
3. Bu çalışma, intihal tarama programı kullanılarak intihal taramasından geçirilmiştir (This article was screened for potential plagiarism using a plagiarism screening program).